

Ціна 10 коп.



ФРЕДІР МАКІВЧУК



Вітернет

3

перцем





**Відсканував  
і опрацював**  
**Анатолій**  
**МИКОЛАЄНКО**  
**(barsikot)**

peres-ua.



peres-ua.

Федір МАКІВЧУК



ІЛЮСТРАЦІЇ А. ВАСИЛЕНКА

«РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»  
1969

## З М І С Т

Не хвались, ідучи на рать...	5
Як писати літературні рецензії	12
Як я програв два літри... чорної кави	15
Полюйте з собаками	22
Йосип Сабо	25
Юшка	28
Листи знайомим і незнайомим із циклу «Здоровенькі були!»	36
Смішинки і перчинки	60

Федор Юрьевич Макивчук

ВИНЕГРЕТ С ПЕРЦЕМ

(на українском языке)

Редактор І. Сочивець

БФ 11440. Зам. 03092. Підписано до друку 10. VII. 1969 р.  
Тираж 59150. Формат паперу 70×108<sup>1</sup>/<sub>32</sub>. 1 папер. арк.  
2 друк. арк. Ціна 10 коп.

Видавництво і комбінат друку «Радянська Україна»,  
Київ, Брест-Литовський проспект, 94.



Федір Макивчук

Дружній шарж.



НЕ ХВАЛИСЬ,  
ІДУЧИ НА РАТЬ...

Про газетку «Канадійський фармер»,  
про її редактора пана Шкаврацка  
та про деякі інші смішні речі.

I

Редактор газетки «Канадійський фармер» пан Шкаврацко наробив однієї ночі такого гвалту, що весь дім переполошився.

Десь перед світанням він так несамовито заверещав у спальні, що можна було подумати, ніби йому ножа хтось засургелив під лопатку.

Ви розумієте, звичайно, що найдужче перелякалася пані редакторова. Вона схопилася, як ужале-на, й ніяк не могла второпати з просоння, що скоїлось. А пан Шкаврацко знову як закричить, як застогне та ще дужче як заверещить, аж мороз під шкірою дере. Пані редакторова і собі в крик:

— Ой, любесенький! Ой, милесенький! Ой, що тобі спричинилося? Ой прокинься, мій кугутику! —

та давай тормосити, та давай будити чоловіка.  
Пан Шкаврацко стрепенувся якось конвульсійно та знову в крик:

— Ой пропав! Ой пропав!

— Та що з тобою робиться, голубчику? Прокинься, мій котику! Що з тобою коїться!

— Ой нема вже! Ой я пропав. Ой я вже кастрат! Євнух я, любцю, каліка на всеньке життя.

Пані редакторова тремтячою рукою натиснула на кнопку нічника. Спалахнула електрична лампочка під голубим абажуром, і пан Шкаврацко, скреготнувши зубами, підхопився і сів у ліжку.

— Га, що? Ой, де це я? Де?

Пан Шкаврацко, перелякано лунаючи очима, гарячково почав обмацувати себе руками, де треба, де й не треба, чогось шукаючи під зім'ятою піжамою.

— Та отямся, мій любесенький! — заспокоює пана редактора пані редакторова. — Що тобі, мій кукутику!? Ти мене так перепудив, що я мало не сконала. Мабуть, тобі наснилося чогось страшного?

— Ой наснилося, най його лютий грім поб'є! Ой наснилося!

— А що ж тобі приснилося?

— Приснилося мені, любесенька, що я вже не редактор, а генерал, що я вже не в Канаді, а в Південному В'єтнамі українською дивізією «Галичина» командую, свободу й демократію од комуністичної навали бороню.

— Ну то й що — хіба то так страшно? — наївно спитала пані редакторова пана редактора.

— Еге, не страшно! Було нестрашно, поки ми в бій не вступали. Вдень було собі військову муштру



на полігоні проходимо, а вечорами по сайгонських кабаре гуляємо, вояцького духу набираємось.

А як кинули нас у бій, любцю, то-то вже страшно почалося. Пекло, любцю, страшно пекло почалося. Б'ють нас, як казав твій покійний татко, і в хвіст, і в гриву, б'ють, аж клоччя з нас летить. Б'ють спереду, б'ють з флангів, б'ють з тилу. Б'ють з мінометів, б'ють з кулеметів, б'ють з автоматів, б'ють з вогнеметів. Ну, кажу тобі, любцю, пекло кругом, страшно пекло! А я не страшуся, ти ж знаєш, я такий: або грудь в хрестах, або голова в кустах.

— Вперед, — кричу, лицарі! Вперед, славні правнуки козацтва чубатого! Вперед за свободу і демократію! Вперед на супостатів!

Та недовго втримались мої лицарі. Як горох сипонули по джунглях. Той уже без рук біжить, той без ніг біжить, той без голови біжить. Ну, кажу тобі, любцю, пекло кругом, страшно пекло! Бачу, що непереливки — я бігом за своїми. Зупиню, думаю, перегрупую і знову поведу в бій. Ти знаєш, я такий: або грудь в хрестах, або голова в кустах. Біжу джунглями, співаю своїм дужим голосом «душу й тіло ми положим», коли це мене щось хвать за ногу. Я й пішов сторчака. Ну, думаю, кінець. Підсмажать мене партизани. Коли чую той, що за ногу мене цупко тримає, одзивається чистісінькою українською мовою:

— Ну, гаде сикучий, тепер ти таки справді положиш тут душу свою і тіло своє. Завів нас у це пекло, сам тут і сконаєш!

— Зараз я його укокошу, як паршивого собаку! — одзивається другий.

— Та для нього буде замала кара, — заперечує

третьою. — Давайте його вихолостимо, як кнуряку, і хай каплуном все життя ходить.

— Оце діло, — погодились інші. — За євнуха при гаремі десь пристроїться, як жінка з дому вижене.

Не встиг я і молитву всевишньому сотворити, як все й окошилося. Таке вар'яство, моя любцю, приверзлося, най його лютий грім поб'є. Фу-у...

Пан Шкаврацко витер рукавом піжами липкий піт з чола, а пані редакторова, зітхнувши полегшено, зробила свій мудрий висновок:

— А то все через ту дискусію, кугутику, тобі такі страхи примарились. Воно тобі треба оті дивізії, оті легіони, отой В'єтнам. Най там собі американці б'ються, а тобі й тут не зле. Ну поспи ще, любесенький, поспи. Ну гуд бай!

## II

Про яку ж це таку «дискусію» згадала пані редакторова тієї неспокійної ночі?

О, то є «дискусія» вельми сенсаційна і вельми проблематична. «Канадійський фармер» вирішив ще раз прислужитися своїм американським покровителям, та так уже прислужитися, щоб аж у самому Вашингтоні сказали:

— Ти диви, така гнидьява газетка, а як, каналія, старається!

«Канадійський фармер» останнім часом розгорнув на своїх шпальтах пропагандистську кампанію за створення українського війська в Америці, котре буде кинуто в Південний В'єтнам на поміч американським воякам.

Одні пропонують створити дивізію «Галичина», другі рають сформувавши «Український легіон», тре-

ті настоюють на тому, щоб створити «українські сотні» при американській армії. Газетка закликає, щоб «за реалізацію цієї справи взялися, і то негайно, наші військовики, ветеранські організації, руханково-спортивні товариства, чи навіть молодіжні організації».

Заскакуючи наперед, газетка аж слину ковтає, аж задихається од величності та історичності того моменту, коли вже «українське військо» рушить на останні змаги з комуністичним Північним В'єтнамом.

«Українські сотні, виряджені в модерну зброю, від'їжджають одна за одною до В'єтнаму. Підкріплюють духа американського вояка й у спільній боротьбі проти Півн. В'єтнаму підносять перемогу над комуністичною агресією».

І далі:

«Це все таке величне, таке сильно пропагандивне, таке промовисте.

По всіх містах Америки пливуть широко на хвилях етеру вістки про творення Української частини добровільців, перші сторінки американських газет заповнені знімками, вістками, і телевізія передає у світ світлини з тієї добровільчої військової частини.

Україна не сходить зі сторінок газет, про Україну заговорили різні журналісти, повитягали зі заповнених архівів документи про велич, красу, мудрість та войовничість українського лицарства, чубатого козацтва».

Потрясаюча картина, чорт забирай! Ні, що ви там не кажіть, а я не завидую друзям в'єтнамцям. Прибавиться їм іще роботи. Тепер день і ніч моло-

тять американських агресорів, аж пір'я летить, а невдовзі, дивись, прийдеться молотити ще їхніх «чубатих» ландскнехтів.

### III

Та коли важити серйозно, то діло до цього, мабуть, не дійде. Не дійде, кажу, бо «дискузія» на сторінках спроституйованого «Канадійського фермера» не викликала ентузіазму навіть у тому середовищі націків, на яке ця газетка власне й розрахована.

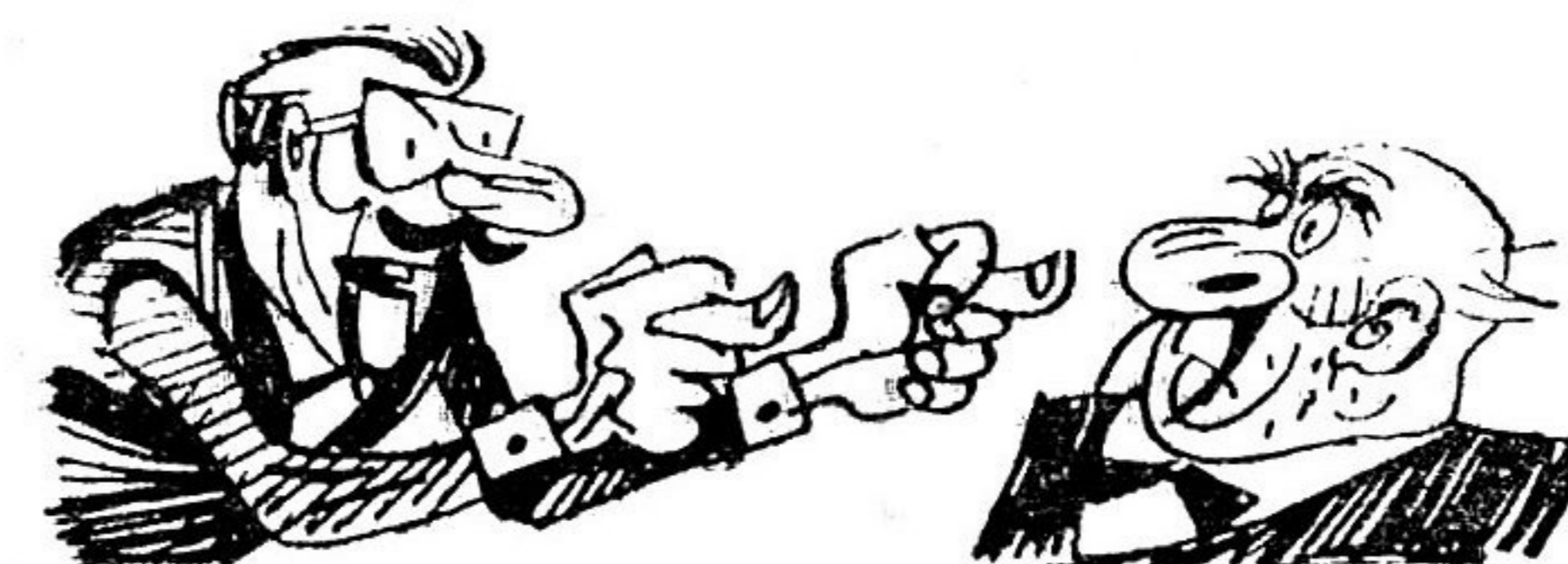
Читачі «Канадійського фермера» добре знають, що одне плескати язиком, а друге — перти плуга. Одне войовничо дискутувати в гнидязовому «Канадійському фермері», а друге — воювати в джунглях В'єтнаму. Тому й гомонять між собою не зовсім бадьоро:

— Еге, не рад лях, що дістав по зубах, то ще й ногами соває.

— Не діждуться вони, щоб свого хлопака віддавав я у ту в'єтнамську м'ясорубку. Най добродій редактор Шкаврацко свою дурну голову туди пхає.

А чесні українці в Канаді, так ті ще колоритніше й кріпче з цього приводу гуторять. Так гуторять, що я і писати не хочу. Однаково редакція викреслить.

peres-ua.  
  
peres-ua.



## ЯК ПИСАТИ ЛІТЕРАТУРНІ РЕЦЕНЗІЇ



### ПОРАДИ КРИТИКАМ-ПОЧАТКІВЦЯМ

Не святі горшки ліплять, не святі й літературні рецензії пишуть. Я думаю, що горшки навіть важче ліпити, ніж рецензії писати, бо чим ви поясните той відомий факт, що гончарів у нас стає все менше й менше, а рецензентів, навпаки, все більше й більше.

Рецензії пишуться просто. Ви берете новий твір письменника, перегортаєте його, як є на те час, а далі вже беретеся за папір та ручку.

Нижче подаю три зразки літрецензій.

### Зразок № 1

#### Повість «ЛЮБИСТОК» письменника А.

У своїй новій повісті письменник зображує.

У своїй новій повісті письменник відображує.

У своїй новій повісті письменник широко показує.

### Зразок № 2

#### Нові новели письменника Б.

У своїх нових новелах письменник Б. тонко зображує.

У своїх нових новелах письменник Б. широко відображує.

У своїх нових новелах письменник Б. по-новому показує.

### Зразок № 3

#### «ТРОЯНДИ І СНІГ» — нова збірка поезій молодого поета В.

Молодий поет В. у своїх нових поезіях по-новому зображує.

Молодий поет В. у своїх нових поезіях талановито відображує.

Молодий поет В. у своїх нових поезіях глибоко показує.

\* \* \*

Я міг би подати кілька зразків і негативних рецензій. Вони теж пишуться дуже просто. От, наприклад. Ви берете той самий «Любисток» і пишете.

#### ЧОРТОПОЛОХ ЧИ «ЛЮБИСТОК»?

#### Про нову так звану повість письменника А.

У своїй новій сумнівній повісті письменник А. ошельмує.

У своїй новій порочній повісті письменник обпльовує.



У своїй новій безвідповідальній повісті письменник А. спотворює.

Але від негативних рецензій всіляко утримуйтесь. Принаймні на перших порах. Пам'ятайте стару, як світ, мудрість, що краще мати сто друзів, ніж одного ворога. Пишіть позитивні рецензії. Пишіть і не слухайте, коли вам хтось із читачів закине: «Стривай, стривай, дорогуша! А де ж ті письменники знаходять час для художньої творчості, якщо вони те тільки й роблять, що «зображують», «відображують» та «показують»? Не звертайте на це уваги. Так пишуть навіть маститі деякі критики. В такій манері написані цілі розділи навіть історії нашої літератури.

І ще одна суттєва порада. Колись знаменитий В. Курочкін написав свій славнозвісний «Дружеский совет», у якому є такі рядки:

Свежим воздухом дыши  
Без особенных претензий;  
Если глуп — так не пиши,  
А особенно рецензий.

Поет хотів, очевидячки, допекти комусь із своїх рецензентів, а над тим і не подумав, що необережна його хохма може наштотхнути молоду та ще вразливу людину на зайві роздуми, посіяти шкідливу зневіру, а то й зовсім одштотхнути від літературного поприща, що є зовсім небажаним.

Не вагайтеся і не сумнівайтеся! Інакше рецензента з вас не витанцюється.

За пера, хлопці!



ЯК Я ПРОГРАВ  
ДВА ЛІТРИ...  
ЧОРНОЇ КАВИ

I

Минулої неділі мали ми відкривати полювання на зайця й лисичку.

Все було, як говориться, на мазі. Ружжа в чохлах, набої в патронташах, мисливські квитки в кишенях, харчі в рюкзаках. Про місця охоти вже й говорити годі. Вони були остаточно визначені ще за тиждень до відкриття сезону. В цьому році не прийшлося сперечатися, гадати, міркувати, як ото раніш:

— Так куди ж поїдемо?

— Тільки в Корнин. Зверя там — стволом не повернеш.

— А може, на Канів? Один шофериста казав мені вчора, що проїжджав недавно вночі машиною, так двадцять п'ять зайців і сім лисиць на фари ви-

йшло. Та зайчури здоровенні, ну як коні! Один, каже, мало в кабінку йому не вскочив!

— А, казала-мазала! На Канівщині вже другий рік, як охота заборонена!

— Тоді на Попельню. Місця теж дуже добичливі.

— У Попельню весь Київ попре. Сам же знаєш — залізниця близько, та й шосейка туди хороша.

— Якщо вже хочете одвести душу, то треба їхати під Чернігів. Ото Ельдорадо! Звідти я ніколи «попом» не вертався. Пару зайців брав завжди. Особливо під Церковищем угілля розкішні. Пам'ятаєте, там, де ото торік Іван Степанович у пастушків підбитого зайця за троячку купив.

А тепер вибір першого поля не був проблемою. В цьому році на зайця такий урожай, кажуть, що куди не поїдеш — вухатого, мов тої мишви. Тільки стріляй!

А стріляти нам не довелося. Перенесли у нас на Україні день відкриття охоти. Вдарила нас ця звістка, мов обухом по тім'ю, але нічого не напишеш — порядок є порядок. Довелося «розпрягатися», хоч це й коштувало нам здоров'я. Якби лікарі послухали були в той день наші серця або зміряли кров'яний тиск, то, їй-богу, дев'яносто дев'ять і дев'ять десятих процента усіх справжніх мисливців були б приречені на тривалий і суворий постільний режим, як «сосудисті». Словом, драма була страшна. Один мисливець навіть намагався покінчити життя самогубством. Стрибнув з моста Патона у Дніпро-Славути, але зачепився рюкзаком за чавунні поручні і повис над студеною водою, несамовито вигукуючи:

— Або охота, або смерть!

Коли постові міліціонери витягли його на міст, він вирвався і хотів знову повторити роковий стрибок, але опинився у дужих міліцейських обіймах, і друга спроба втихомирити страсті у свинцевих дніпровських хвилях, на щастя, теж не мала успіху. Якийсь інтелігентний старикашка в пенсне, що саме нагодився на цю трагічну сцену, надтріснутим фальцетом зробив своє резюме:

— Понапиваються каналії водяри, а потім викобенюються, як навіжені!

Мушу дати довідку, яка начисто спростовує висновок старикашки в даному конкретному випадку. На пункті швидкої допомоги мисливець кілька разів дув у пробірку з отим хитро-мудрим порошком, котрий одразу синіє від найменшого дотику злого горілчаного духу, дув, аж синів, але порошок лишився незаймано білим, мов сніг на верховині. Окрім того, в рюкзаку мисливця, крім сала, кільця ковбаси, двох цибулин, паляниці і літрового термоса з гарячою чорною кавою, не виявили ані грама горілки. Мисливці беруть тепер на полювання тільки чорну каву. Після останньої статті члена-кореспондента Академії медичних наук Випийбраги, який дуже переконливо довів, що навіть сто грамів спиртного катастрофічно наближують той час, що в простонародді коротко зветься «гроб з музикою». З тих пір — ані капелюшечки! Зав'язали на морський вузол.

Це вже аксіома, яка не потребує доказів, і не про те я хотів сказати.



## II

Я хотів сказати ось про що. Саме в той день, коли оголосили в газетах і по радіо, що відкриття охоти переноситься, а це була вже п'ятниця, мій товариш, який теж був страшенно приголомшений цією звісткою, сказав мені сердито:

— Це тільки на руку хитрунам і бракон'єрам. Ми будемо вдома від нудьги по-вовчому вити, а вони будуть собі зайців стріляти.

— Це в тебе просто нерви розгулялися, і тому все тобі сьогодні ввижається у чорному забарвленні. Мисливці — народ дисциплінований і жодного пострілу в неділю не почувеш.

— А, не говори дурниць! Можу поспорити з тобою на два літри... чорної кави, що будуть стріляти, аж шерсть летітиме!

Вдарили по руках і домовилися, що в неділю рано-пораненьку поїдемо кудись на Полісся, подалі від адміністративних центрів.

— Поїдемо за Іванків, аж десь туди під Розважів, — пропонує мій товариш.

— Навіть за Чорнобиль, — кажу. — Куди б ми не поїхали, а два літри кави ти програв.

— Це ще надвоє бабця ворожила!

## III

Ідемо за Розважів. Красота довкола — все віддай і мало. Стоять у білосніжних нарядах молоді ялиці. Покрікують від легкого морозцю дубчачки. Настрій у мене такий, наче я вже випив три стопки чорної кави. Я собі сиджу за рулем і стиха наспівую «Ми підем, де трави похилі», коли це раптом десь збоку:

— Ба-бах! — дуплетом.

А десь попереду:

— Бах-бах! Ба-ба-бах!

— Ну що, виграв од жилетки рукава? — штовхнувши мене під бік, злорадно питає товариш.

Мовчки звертаю на польову дорогу. Проїхали метрів п'ятсот, стали під скиртою соломи й слухаємо. Стріляють. Не так, звичайно, як це буває на відкритті охоти, коли від масованої пальби складається враження, ніби стрілецька дивізія у наступ іде, але все-таки пострілюють. А десь за півгодини, бачимо, «туземець» засніженим полем бреде. Рушниця — в руках, а на плечах чотири зайчиська.

Йдемо йому назустріч. Він пробує міняти курс на сто вісімдесят градусів, а ми прискорюємо крок.

— Стій! — гукаємо.

Він бачить, що діватись йому нікуди, зупинився. Підходимо.

— Здоровенькі були!

— Здрастуйте! — одказує не зовсім бадьоро.

— А ви знаєте, що відкриття охоти перенесено.

— Як перенесено? — фальшиво дивується «туземець». — І в газетах же писано, і по радіо сказано, що відкриття сьогодні. Наші мисливці всі ще вдосвіта по полях та перелісках розбрелися. І нічого ніхто не знає.

— Та як же ніхто нічого не знає, коли ще в п'ятницю і по радіо передавали, і в газетах писали, що полювання до особливого розпорядження відкладається.

— Та в нас таке хурделило, що листоноша й газет не розносив, а радіо, може, й говорило, так мене вдома не було.

— А чотири зайці навіщо вбили. По нормі ж дозволяється тільки два.

— А це не мої зайці! — одбріхується «туземець». — Це два — діда Трохима, а два — діда Гарасима. Он вони там у переліску перепочивають, підбилися, так попросили, щоб до села доніс. А я не встрілив ні одного. Щось моє ружжо шалить: з правого ствола стріляю, а лівий сам бахає...

#### IV

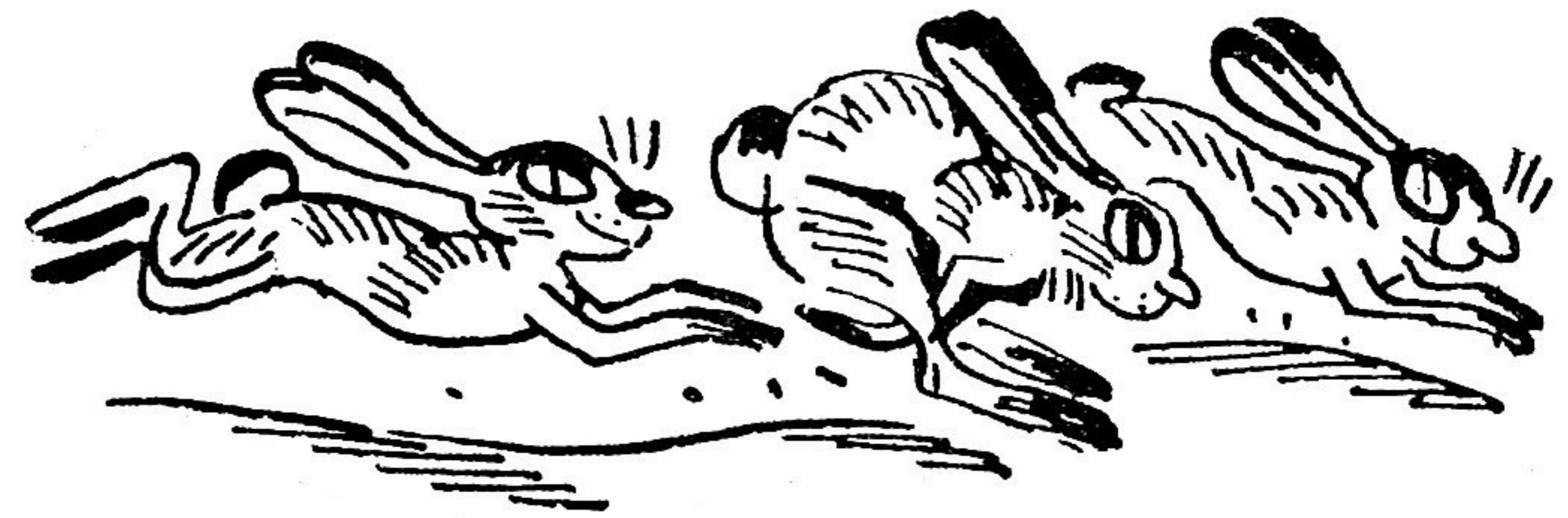
Плакали мої два літри чорної кави. І я плакав. Плакав не тому, що жаль мені було кави. Жаль мені, що не перевелися ще хитруни, лукавці і брехуни. Але потім втішив себе думкою, що все-таки справжні мисливці — це люди з характером. Якщо ми вже знайшли в собі силу, щоб на чорну каву масово перейти, то хватить нам сили волі й особливого розпорядження дочекатися.

От тоді вже пальнемо!

З чистою совістю!

А на привалі чорної кави хильнемо. За здоров'я всякої звірини, що ми промажемо.

Хай живе і розмножається!





## ПОЛЮЙТЕ З СОБАКАМИ

Я собі не уявляю справжнього полювання без мисливського пса. Охота без собаки, — це те саме, що весілля без музик. Собака — це таки собака! Років п'ять тому в мене було їх аж два — гончак «Ридай» і пойнтер «Дунай».

Але мусив продати. Я ще тоді у комунальній квартирі жив і майже кожного дня одгавкувався од сусідів. А коли вийшла обов'язкова постанова міськради, яка категорично забороняла тримати в комунальних квартирах собак і котів без ласкавої згоди на те сусідів, зовсім світ мені клином зійшовся, і я продав моїх вірних друзів господарству кровного собаківництва.

Тепер живу вже в окремій квартирі і знову пса завів. Маю тепер першокласного курцхаара. Граєм назвав його.

Ох і пес! — скажу я вам. — Ох і пес! На виставках мисливських собак п'ять золотих медалей завоював. Полювати з ним — так це, як на теперішню термінологію, — суцільні позитивні емоції. Ох і пес, ох і пес! Він у мене і по зверю ходить і по пернатій дичині. Деяким мисливцям не подобається його робота по зверю. Коли він бере слід, то не подає голосу, як це роблять гончаки, а йде за звіриною мовчки, і часом на охоті дехто гукає єхидно:

— Чого ж ти стоїш там під кущем? Біжи за ним і гавкай, а то не вгадаємо, де той заєць петляє!

А я собі посміхаюся нишком. — У кожного свій смак, кажу. — Один знімає галас на весь ліс, а мій любить тиху охоту.

Ну, а коли вже починається полювання на пернату дичину, то тут уже мій «Грай» — король. Тут уже заткнись і не жартуй. Мої друзяки-охотники синіють од заздрощів, дивлячись на його роботу.

— Ох і працює, гад, ох і працює, здох би він йому. Ну, звер, а не собака!!!

А таки звер! У найкріпших заростях качку знайде, пірне і на дні озера підранка зцапає.

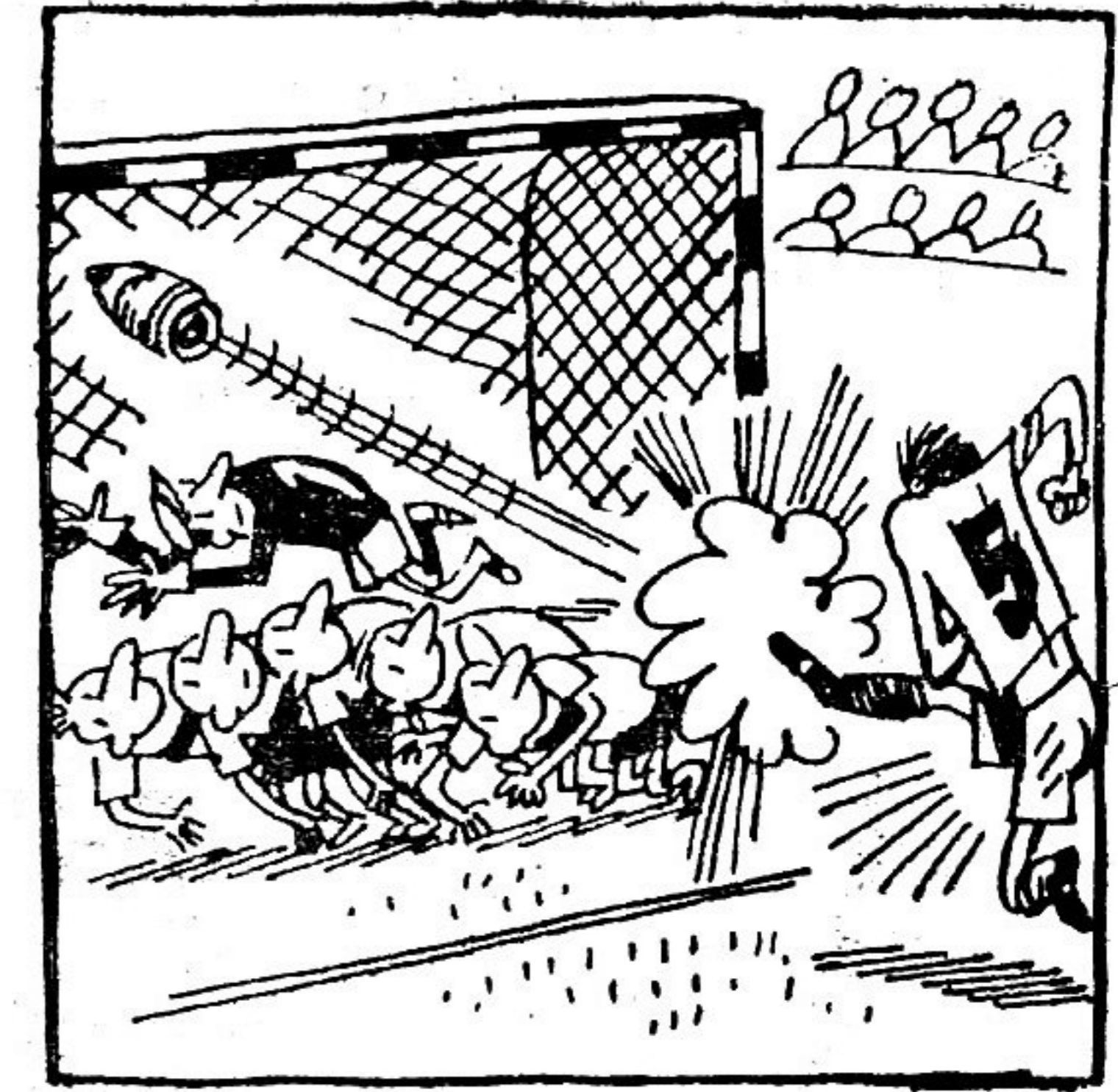
Полювати з ним — справжня насолода!

Р. S. Знаю, що десь вискіпається Хома Невірний, котрий не повірить, що мій «Грай» такі чудеса творить. «Говори, говори, — скаже, — знаємо ці охотницькі побрехеньки». Так я спеціально для такого Хоми фото Миколи Козловського приберіг. Козлов-

ський торік на полюванні зі мною був, сам від зазд-  
рощів охав і ахав і, спасибі, роботу мого Грая на  
плівці увіковичив.

Додаю фото.

А фото — це таки документ!



## ЙОСИП САБО

У серці кожного стопроцентного уболівальника  
напрочуд гармонійно поєднується любов колектив-  
на і любов персональна. От любиш, несамовито лю-  
биш усю футбольну команду із старшим тренером  
на чолі, а однаково в тебе є якийсь один кумир, гра  
якого найбільше тебе хвилює і найбільше тебе ча-  
рує. Одні умлівають від Мунтяна або Бишовця,  
другі — од Турянчика або Рудакова, треті — од  
Соснихіна або Хмельницького.

А я — від Йосипа Сабо. Сабо — мій кумир, моя  
футбольна зірка в прекрасному ансамблі кїв-  
ських динамівців.

Ви чули, як реагують молоденькі представниці  
«прекрасного поля» на футбольному полі, коли Йо-  
сип Сабо забирає м'яча й торпедно летить з ним на

ворота противника? Ну, це несамовите жадання, це пристрасне благання, це одчайдушні зойки:

— Ой! Ой! Ой!

— Ой, Йожка, бий! Ой бий!

— Бий, лапонько! Бий, золотко!

— Ой умру, ципонько, ой бий же!

— Б-и-и-ий! Б-и-и-й!

— Ой не туди! Ой з-зги-и-ну!

«Ой не туди!» — це коли мій кумир іноді замість влучити в «дев'ятку» виводить м'яч на космічну орбіту. Але з ким не буває? Кінь на чотирьох ногах, і той спотикається, а футболіст, навіть найфутбольніший, має всього дві ноги, та й ті передні. І я терпіть не можу, коли який-небудь необ'єктивний басило, котрий щойно теж волав на всю горлянку: «Йося, голубчику, дай! Йося, бий!» — раптом ревно, мов ішак:

— Куди ж ти б'єш, мазило, об дорогу б тебе било!!!

Стопроцентний уболівальник завжди об'єктивний, як сам господь бог. Він любить свою команду, коли вона виграє, любить, коли й програє.

Я, к приміру, люблю Йосипа Сабо і в хвилини найвищого тріумфу, коли його гарматний удар розстрілює сітку чужих воріт, люблю його і в хвилини злої невдачі. За всяких обставин він лишається для мене найдинамічнішим з усіх динамівців і найфутбольнішим з усіх футболістів.

Бо я об'єктивний!

І от настали, настали таки благословенні дні нового футбольного сезону. Над стадіоном ми знову чуємо благальне, пристрасне дівоче:

— Ой! Ой! Ой!

— Ой, Йожка, бий! Ой бий! Бий!

— Бий, лапонько! Бий, золотко!

— Ой умру, ципонько! Ой бий!

— Б-и-и-й! Б-и-и-й!

Серед того вереску і зойку вчувається і мій баритональний голос:

— Бий, Йося, вціляй у «дев'ятку»!

Тільки прошу тебе і молю тебе, щоб не було: «Ой не туди!», «Ой з-зги-и-ну!»

Бо буду плакати. А любити, повір, не перестану.  
Бо я об'єктивний.





## Ю Ш К А

### I

Бажання завжди виникає зненацька. Я маю на увазі сильне бажання. Ви не помічали цього? Часом, ні сіло ні впало, так захочеться сала, що хоч з-під землі викопай, а дай!

Але я почну оповідання з того, що керівництву одного колгоспу захотілося юшки. Якось наприкінці травня, так десь під вечір, зібралися у конторі всі члени правління. Засідання ніякого на цей день не призначалося, отже якогось певного порядку дня не було, а гомоніли собі про всякі поточні справи. Поговорили, поговорили, а потім хтось і кинув:

— Так чогось риб'ячої юшки захотілося, ну як перед смертю. Відро, здається, ціле з'їв би.

— Да, — пробасив головний бухгалтер. — Не

дурнецька штука — юшка. А воно вже й петрушечка молода зазеленіла, і цибулька, аж пищить, росте.

— І молодий укропчик аж бризкає пахощами! — додав ще хтось з членів правління. — Страх люблю юшку з молодим укропом. Іси і відчуваєш, що ти на світі живеш.

— Цілого відра я, може, й не подужав би, але зо дві миски умняв би в один присід, — висловив своє особисте міркування ще один член правління, дуже смачно при тому облизнувшись.

— Ще коли юшка подвійна, та ще з різнориб'я!.. Щоб і линки, і карасі, й окунці, і коропці.

— Та не мучте, ну вас к дідьку! — не втерпів голова колгоспу. — Замовчіть, бо в мене й так вже кишки марш грають.

— А навіщо дідька під вечір згадувати? — знову озвався головний бухгалтер. — Ондечки, бачите, коло крамниці дід Євмен сидить. Так він вам таку царствену юшку одкаптьорить, що тільки держись. У нього й сітка-путанка є, і начиння куховарське завжди під рукою. Хай Ванько підкине його «Волгою» на отой став, що під лісом, то ще до заходу сонця і повечеряємо, і солов'їв послухаємо.

Євмен Семенович Очеретько, а по-вуличному «йолки моталки» — колишній колгоспний рибовод, а тепер заслужений пенсіонер — здавна славиться на селі своєю високою кулінарною майстерністю. Правда, «курчата-табака» він вам не зготує, але кашу по-чумацькому або рибальську юшку ніхто краще його не зварить, мабуть, на всій нашій великій Україні.



— Хочете, я покличу його, і все буде в повному ажурі, — запропонував головний бухгалтер.

— Ну, кличте вже, кличте, тільки швидше, — згодився голова і в порядку критики та самокритики додав: — Бить нас нікому, товариші! За роботою світа божого не бачимо. Он уже й весна пройшла, а ми ще ні разу й на лоні природи не посиділи і юшки не посьорбали, п'ять своїх ставків мавши.

Позвали діда Євмена — щупленького і не по літах моторного чоловічка.

— Ну як, Євмене Семеновичу, юшку ще не розучилися варити?

— Ого, йолки моталки, аби було з чого! — енергійно одповів дід і нервово почав переступати з ноги на ногу, як то робить старий кавалерійський кінь, зачувши звуки бойової сурми.

— Значить, є ще порох у порохівниці?

— Ого, аби чого доброго, а пороху, йолки моталки, хватає, — всміхнувся дід і спрямував свої вицвілі очі на голову колгоспу. В них легко можна було прочитати: «А де ви, йолки моталки, свіжої риби візьмете? Де?»

— Та ближче до суті, Євмене Семеновичу, — мовив голова. — Беріть сітку, беріть казана, беріть всяку там приправу і зваріть нам юшку. Ванько вас підкине «Волгою» на отой став, що під лісом, а години через дві і ми під'їдемо.

— Кхе, таке сказали! Там же нема риби, йолки моталки.

— Як так нема?! — здивувався голова. — Он перед святами зустрів я Меланчиного Толика, а він

там рибу вудив, — то божився, що двома вудочками впоратись не можна. І лини, казав, як поросята, і короп, і карась, і окунь. Риба вудлище, казав, з рук вириває.

— Кхе, кажіть і ви!.. То він, йолки моталки, шуткував, шеймин син. Зимою у ставку вся риба пропала. Ополонок не рубали, вона й придохнулася. Самі жаби тепер там кумкають.

— Таке скажете! — не повірив дідові голова колгоспу. — Може, щось і придохнулося, а щось же й лишилося. Ближче до суті, Євмене Семеновичу. Збирайтеся і скажіть Ванькові, хай одвезе вас.

— Хай то хай. Спробую щось таки уловити.

— Оце діло. Чую голос рибалки! Все, що спіймаєте, діду, — в казан. Та зваріть подвійну юшку.

— Та вже постараюся, йолки моталки, раз таке діло.

Дід Євмен вийшов з контори, і ніхто не помітив лукавих бісиків у його вицвілих очах, як ніхто не відчув підступної іронії в його останній репліці. А треба було відчутти, бо дід Євмен знаний був ще й тим, що умів несподівано утнути таке колінце — потім сміху не оберешся.

## II

Синій вечір. З лісу віє прохолодою. Тьохкають, захлинаючись, солов'ї. На килимчику парує чорний од кіптяви казан. Захлинаючись, уплітає гарячу юшку правління колгоспу. Сьорбають з таким вовчим апетитом, що аж виляски розлягаються.

— Чисте тобі здоров'я, а не юшка! — басом прихвалює головбух.



— Да, хоть трохи й переперчена, одначе лепська, каналія!

— Чудово! Зроду такої не їв.

Може, й справді дід Євмен зварив царствену юшку, а може, тому, що свіже повітря. На свіжому повітрі, та ще з голодухи, та ще після склянки «столичної», повірте, що й сірчана кислота за царствене вариво здається. Не їсть юшки тільки дід Євмен. Він натискує на сало й зелену цибулю.

— А ви, діду, чому не кушаєте? Іжте — казан великий, усім хватить.

— А я, йолки моталки, не хранцуз.

— А при чім тут француз? — першим чомусь насторожився той член правління, що нахвалявся ціле відро юшки з'їсти.

— А при тім, що я жаб не вживаю, — серйозно каже дід, і в його вицвілих очах починають стрибати барвисті чортики.

— Що ви, діду, мелете? Небагато ніби й випили, а вже пішла писати губернія. При чім тут жаби? Які жаби? — другим насторожився головний бухгалтер і аж ложку поклав на килимок.

— А що я таке мелю? Ви ж самі казали: що впіймаєш, те й у казан. А я півтори години у воді баблявся, йолки моталки, але й отакусінької рибки не впіймав. Все вони та вони. Та здорові, іроди, як крокодили.

— Хто вони? — якимсь не своїм голосом перепитав голова.

— Хто, хто? Звісно, жаби, йолки моталки!

Головний бухгалтер з острахом копирснув у казані ложкою і виудив... здоровенну розварену жа-

бу. Ручуся, що якби він витяг звідти невеличку термоядерну бомбу, — це, мабуть, не справило б на присутніх такого страшного враження, як ота варена жаба. Настала мить загального психічного шоку...

Першим, натужно векнувши, кинувся в ліщину той член правління, котрий нахвалявся ціле відро юшки з'їсти. За ним дременув од казана головний бухгалтер, на ходу затуляючи рукою рота. Голова колгоспу побілів як крейда і, почувши, що в животі щось починає булькати й квакати, схопився на рівні ноги й собі подався у гущавину.

Ще за якусь мить біля казана лишився тільки дід Євмен. Він качався від реготу та все приказував: «А будете знати, йолки моталки, як рибу морити! Ага, наїлися юшечки та петрушечки». Але його сміх глушили дуже лункі звуки, схожі на тривожне коров'яче мукання. Щось подібне можна почувти хіба що на палубі пасажирського корабля в час жорстокого десятибального шторму.

Навіть солов'ї змовкли, приголомшені, очевидно, цими незнайомими і незвичайними шумами в кущах...

Оговтавшись трохи, але ще похитуючись, наче після приступу морської хвороби, блідо-зелені члени правління повилазили з кущів. Головний бухгалтер підійшов, стогнучи, до казана, заплющив очі й, скільки хопило сил, зафутболив його чоботом у рів. Діда він не вдарив, бо той качався по килимку і без упину реготався. А лежачих, як відомо, не б'ють. Діда тільки кріпко-накріпко попередили, щоб про юшку ніде нікому ані гу-гу!

### III

Дід Євмен дотримав слова і тільки через рік розповів мені цю історію, але теж узяв з мене слово, що я ніде про неї ані звуку.

Тому то я й не даю ні назви, ні адреси колгоспу, не згадую жодного імені-прізвища. Але головне не в цьому. Головне в тому, що риби тепер у ставках того колгоспу аж кишить. Як каже дід Євмен — веслом не провернеш. Дбає тепер колгоспне керівництво про ставки з такою ж ревністю, як про тваринництво, як про зернові та буряки. Сам там був і сам бачив.

І юшку їв. Правління колгоспу пригощало. Царствена юшка! Із свіжої риби. Давно такої не споживав.

Варив юшку дід Євмен, — йолки моталки!



Лист-відповідь товаришам з м. Нестерова Львівської області, котрі написали скаргу на старшого інспектора обласної інспекції по охороні природи М. В. ГРУЗИНОВА.

Шановні товариші!

Я уважно прочитав вашу скаргу. Прочитав і замислився. Колізія тут не така вже й проста, як вам здається, і рубати з плеча, — отак знаєте — трахах! — «Грузинов злодій», «Од таких захисників природи, як Грузинов, треба захищати рідну природу!» — діло дуже ризиковане. Так можна і дров наламати.

Ви пишете, що М. В. Грузинов привласнив фруктовий сад, який належав місту Нестерову. «Привласнення фруктового саду, — твердите ви, — ним здійснено шляхом викрадення у нічний час фруктових дерев, кущів смородини та кущів багаторічних квітів. Викрадений сад автомашинами ним пе-

ревезений на власну дачу у м. Львів. Цей ганебний вчинок з боку «охоронця» природи викликав велике обурення у громадськості міста Нестерова, котра вимагає притягти М. В. Грузинова до кримінальної відповідальності».

Давайте розберемося в цій історії спокійно. Воно справді, коли дивитися на неї крізь вашу призму, то виходить, що М. В. Грузинов «яко тать вночі» поцупив громадський сад у нищих дрібновласницьких цілях. Жадоба напихати свій одноосібницький живіт фруктами і ягодами з вашого громадського саду взяла гору над совістю і честю М. В. Грузинова. Але давайте подивимось ще й крізь призму самого «зловмисника». Давайте поглянемо, яка тут вималюється картина.

Ми знаємо, що обласна інспекція по охороні природи міститься у Львові і її старший інспектор М. В. Грузинов теж працює і мешкає у Львові. От ви мені тепер і скажіть, шановні товариші, як може М. В. Грузинов, живучи у Львові, охороняти громадський сад у Нестерові? Як він може захищати його і відповідати за нього перед обласною інспекцією? Ну як? А ми знаємо, що іноді буває з громадським садом. То, дивись, гусінь його обчухрає, а то залізуть у його зелене царство кози баби Усті й нароблять, шейми, такого тарараму, що ніяким актом не опишеш — і яблуньки пообгризають, і смородину з малиною пооб'їдають. А ще, бува, забреде сюди п'яний вуйко, котрий досі живе старосвітською концепцією, що все гуртове, то чортове, і давай своїми кирзовими чоботиськами по живому тілу ніжних троянд товктися.

Я сам був свідком подібного свинства, і не де ін-

де, а в самій столиці, проти оперного театру. Було це влітку. Залізла якась п'яна харя на клумбу, розляглася на квітах і блаженствує, ніби немовля в купелі. Ногами дригає, квіти до синього носа при-туляє, весело сміється.

— Як тобі не соромно, іроде ти п'яний! — чортихаються прохожі кияни, а харя ще й огризається:

— А мені так ндравиться. Коли я добре колдирну, то люблю цвєтїки нюхати. А ти провалюй даліше, поки мого кулака не понюхав.

Бачили такого романтика? Довелося міліціонера покликати. Але хіба це вихід? У нашої міліції чимало іншого, поважнішого клопоту. От М. В. Грузинов і вибрав єдино правильне рішення. Щоб зберегти Нестерівський громадський сад, він перевіз його у Львів, до себе на дачу. Тут уже йому ніякий біс не загрожуватиме. Тут уже за ним і денно й нічно пильнуватиме недремне інспекторське око, тут уже він буде і вхожений і коханий.

Я вірю, твердо вірю, що тепер М. В. Грузинов покаже себе таким охоронцем природи, таким самовідданим другом зеленого нашого друга, що пошукай ще такого. Він ночей недоспить, двох вихідних на тиждень не пощадить, а ревно догляне кожну яблуню, кожну грушу, кожний кущик смородини, кожен кущик квітів. І полле життєдайною водоцею і підкормить, і підріже, і підстриже, і від нажерливої гусені убереже. Та й вам, шановні товариші, спокійніше на серці буде. Відтепер вас ніколи не покине віра, що ваш громадський сад завжди буде цвісти і плодоносити на щастя і радість вам, на службову шану і гордість М. В. Грузинова.

Отака вималюється картина, коли глянути на цю

історію крізь призму старшого інспектора охорони природи М. В. Грузинова. Скажу вам відверто, що ця картина мені більше лягає на душу, ніж перша.

А територіальний бік діла, як на мій погляд, не має анітакусінького практичного значення.

Головне, щоб сад розкошував і рясно цвів. А де — у Нестерові чи Львові — то не суть важно. Головне, щоб ніжні троянди усміхалися сонцю. А де — у Нестерові чи Львові — це теж не має значення. Коли б я був поетом, то я б ще образніше сказав. Я б сказав так:

Братці! Ви не ремствувать повинні:  
Вам якраз годилося б отут  
Так як слід, подякувать людині  
За турботу, невсипущий труд.

І я твердо вірю: дяка — буде,  
І на дачі садові — цвісти,  
Коли є у нас такі ще люди,  
Як Грузинов, господи... прости.



peres-ua.



peres-ua.



## ЛИСТ, ЩО АДРЕСУЄТЬСЯ БАГАТЬОМ

Здоровенькі були, шановні друзі!

Ми давно вже вирости із тих куценьких штанців, коли всілякі страшні історії викликали неприємний холод під ложечкою, а ночами спричинялися до відомих з дитинства нічних діалогів:

- Ма-а-мо! Ой, ма-а-мо!
- Що тобі, Петрику? Спи — вже ніч.
- Ой мені страшно.
- Чого ж тобі, Петрику, страшно!
- Ой баба-яга в бовдурі виє.

Ми — народ дорослий, і нас уже не настрашиш ні бабою-ягою, ні відьмою, ні Синьою бородою, і все ж таки я хочу розказати вам лиховісну новину, котра, може, й не всіх налякає, але, думаю, що мусять насторожити кожного.

Майте на увазі, шановні мої друзі, що в наших краях появилася одна неприємна особа. Але мало сказати неприємна — це осоружна й страшна зайда. Вона вештається по деяких містах і селах, непомітно проникає в установи й організації, колгоспи й на заводи, хитро й непомітно заводить там знайомства, а після того починає викидати такі фортелі, що часом волосся на голові ходором ходить.

Хочу підкреслити, що мітить ця шельма здебільшого на «крупну рибу». І коли ти, розвісивши вуха, дав зівка, коли ти клюнув на її сатанинську вудочку, то вважай себе пропащим. Вона затуманить твою душу і твій розум, остудить твою кров і засліпить тобі очі, вона тебе так обплутає, так заїздить, що ти будеш нездатним до будь-якого живого діла. А відтак ти вже не керівник і не працівник, а щось таке інертне, щось таке заживо мертво, щось таке, ніби дерев'яна тумба в пижиковій шапці. Кажу це вам не для страху й не для ляку, а для того, щоб були ви начеку.

Я ще не знаю точно, звідкіля ця неприємна особа до нас заскочила, не знаю ще, з якого роду-племені вона походить, — я знаю тільки її ім'я і можу дати вам точний словесний портрет злих її викобеньювань.

Запам'ятайте, коли в робітничому чи студентському гуртожитку ні з того ні з сього повіяло собачим холодом, вийшли з ладу кухонні плити, не стало гарячої води, замовкли радіорепродуктори, коли тут давно вже не бачили того діяча, котрий за службовим своїм обов'язком мусить дбати про всі побутові гаразди мешканців гуртожитку, — то так

і знайте, що це її робота. То вона — ця неприємна й страшна особа протоптала сюди свою стежку.

Запам'ятайте: коли на базі райспоживспілки є всі товари першої потреби, а в крамниці вашого села — хоч свисни — ні сірників, ні гасу, ні солі, ні макаронів, ні олії, і працівники прилавку, коли їх питають, чому цього всього нема, похмуро вам скажуть: «а ви беріть те, що є, а не те, чого немає», — то будьте певні, що це теж її штуки. То вона — ця неприємна й осоружна особа тут походила.

Запам'ятайте: якщо на заводському дворіщі, під дощем і снігом лежать навалом, вкриваються іржею і пліснявою дорогоцінні верстати, мотори й найточніші прилади, а керівники підприємства, мов дерев'яна тумба, ані пари з вуст, ані гу-гу, — то так і знайте, що це теж її робота! Це на її сатанинську вудочку вже клюнули на цьому підприємстві.

Запам'ятайте: якщо у вашому місті, в похилих і облуплених газетних вітринах висять вицвілі аркуші періодики піврічної свіжості, а на стадіоні весело побрикують кози й рясно квітують будяки, якщо в палаці культури має постійну прописку зелена нудьга, а місцева бібліотека тулиться по-сірітському в напіваварійній хижі, — то, так і знайте, що й до вас уже пробралася ця неприємна і підступна особа. Це тільки її робота!

Запам'ятайте: якщо ви поселилися в новому «мікрорайоні» й не бачите таких буденних, але бажаних вивісок, як «Перукарня», «Аптека», «Громадська вбиральня», «Хімчистка», «Ремонтна майстерня», «Води-соки» і т. д., не бачите рік, не бачите другий, то не ремствуйте на свій зір і не поспішайте в

інститут імені Філатова. Ремствуйте на неї, шельму. Це теж її робота!

Запам'ятайте: якщо в універмагах роками висять і припадають пилюкою довготелесі темно-землистого кольору пальта-собакевичі, а на швейній фабриці того не бачать і стараються якомога більше нашити таких потвор, то знайте, що це теж художества цієї неприємної і страшної особи.

Я не збираюся робити повного переліку усіх її капостей, — я поспішаю сказати вам, як її звуть.

Запам'ятайте: її ім'я — **байдушність**. Чуєте? **Б а й д у ж і с т ь!!!**

Стережіться, товариші, бійтеся цієї неприємної і страшної особи, як вогню, як гонконгського грипу, як смерті!

Бійтеся і стережіться, щоб, бува, і вас вона не зацугундила на свій гачок!





**Лист гр. М. С. ПИЛИПЧУКОВІ —  
представникові Республіканського об'єднання  
«Укрсільгосптехніка» при управлінні  
Придніпровської залізниці.**

Здоровенькі були, гр. М. С. Пилипчук!

Чує моє серце, що таке строго-офіційне звертання трохи покоробить вас.

— Коли пише іншим, — скажете ви, — то якимось інтимно звертається, «вельмишановним» величає, по імені та по батькові називає. А мені все «гр.» та «гр». Богу дякувати, я ще не розтратник, так що міг би й товаришем назвати. Не одсохла б рука, якби й написав «Здоровенькі були, Микола Сафроновичу». Є і в мене ім'я та по батькові, і посада солідна в мене є.

Все це вірно, все це так, і, повірте, мені, гр. Пилипчук, що, коли я читав вашого схвильованого листа, адресованого в кілька інстанцій, то перебував

у такому ударі «нежных чувств», що мені хотілося не тільки товаришем, не тільки вельмишановним, не тільки ім'ям та по батькові вас назвати, — мені страшенно хотілося благородним, чуйним, милим, неспокійно-розпрочудесним вас наректи. Хай знають усі, усі; усі лицаря совісті і честі, для котрого турбота про живих людей є першим і святим ділом!

Але боюсь, що читачі не зрозуміють ніжних порухів душі моєї якщо я не познайомлю їх із цим зворушливим людським документом. Скажуть: продає kota в мішку! Отож, щоб не було ніяких пересудів, я наведу його тут повний текст, не змінивши в ньому ні титла, ні коми:

**«ПРЕДСТАВИТЕЛЬ  
УКРАИНСКОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ СОВЕТА МИНИСТРОВ  
УССР «УКРСЕЛЬХОЗТЕХНИКА»**

при Управлении ПРИДНЕПРОВСКОЙ железной дороги.  
г. Днепропетровск, Гагарина, 143/36 тел. 3-28-89,  
№ 2-У кс. 10 декабря 1968 г.

**ПРЕДСЕДАТЕЛЮ ВИННИЦКОГО ОБЛАСТНОГО  
ИСПОЛКОМА СОВЕТОВ ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ**  
Копия: ПРЕДСЕДАТЕЛЮ ИСПОЛКОМА РАЙОННОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ.

- » ПРЕДСЕДАТЕЛЮ КОЛХОЗА «РОССИЯ» КАЗАТИНСКОГО РАЙОНА ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ.
- » с. МШАНЕЦ КАЗАТИНСКОГО РАЙОНА ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ г. ПИЛИПЧУК Анне Александровне.

Я обращался дважды в исполком районного Совета депутатов трудящихся г. Казатин об оказании помощи строительными материалами гр. ПИЛИПЧУК Анне Александровне, которая является инвалидом 1-й группы — пенсионерка колхозница, получающая 12 руб. пенсии. Проживающая — село Мшанец Казатинского района Винницкой области, проработавшая



в колхозе более 25 лет, гр. ПИЛИПЧУК Сафрон Оверкович (муж) тоже проработал в колхозе до кончины, который умер в 1965 году. Дом (хата) покрыта соломой, которая согнила, пришла в полную негодность, крыша течет. Председатель исполкома Казатинского райсовета депутатов трудящихся своим письмом сообщил мне, что гр. Пилипчук А. А. поставлена на очередь. Письмо № 593/11 от 22 июля с. г. Правда, на строительство печки, которая развалилась от протекания крыши, колхоз «Россия» выделил помощь 70 руб., за которые был нанят специалист и построена печка. Я проездом заезжал проверить, но ничего не сделано.

Прошу Вашего вмешательства, дать указания о выделении строительных материалов.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬ УКРАИНСКОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ  
«УКРСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» (Н. ПИЛИПЧУК)».

От що значить добра душа, от що важить добре сердце!

Подумайте тільки. Живе й працює людина аж де — в Дніпропетровську і раптом дізнається, що десь на Вінниччині, в далекому, далекому селі Мшанець, у старенької колгоспниці-пенсіонерки «от протекания крыши» піч у хаті завалилася. Дізнається і сприймає лиху скруту гр. Пилипчук, як особисте нещастя. Дізнається і геть чисто втрачає спокій. Можливо, не їсть і не спить, а все б'є на сполох, сигналізує про цей сумний факт у державні й громадські інстанції. Сигналізує один раз, сигналізує другий раз. Та не формально сигналізує, а наполегливо, енергійно вимагає, щоб пенсіонерці негайно помогли грошми й будівельним матеріалом.

Мало того! Ця людина не зупиняється на самих сигналах. Зверніть увагу на останнє речення останнього абзаца листа. «Я проездом заезжал проверить, но ничего не сделано» — з гнівом благородним кричить ця добра, ця чуйна, ця мила, ця неспо-



кійно-розпропрекрасна людина. Подумати тільки — де село Мшанець, а де місто Дніпропетровськ!

Але цю людину не зупинив ні сніг, ні вітер. Цю людину не злякали ні простори, ні злигодні побуту транзитного пасажира. Вона все здолала, все знесла в ім'я добробуту й щасливої старості далекої громадянки Пилипчук.

Повірте на чеснім слові, — коли все це я зважував і передумував, то мені теж хотілося крикнути на повні груди:

— Слухайте ви, бюрократи! Слухайте ви, сухарі! Слухайте ви, байдужі й холодні душі, які ще подекуди трапляються! Он на кого рівняйтеся, он у кого вчіться, як добро робити, як на сторожі інтересів громадян наших стояти!

Та не вспів я і пікнути, як до ушей моїх долинув приємний жіночий голос. Це був голос тов. Леонтієвої — голови Комсомольської сільради, на території якої мешкає старенька громадянка Пилипчук. В її голосі, скажу я вам, теж бринів благородний гнів:

— Довожу до вашого відома, що Ганна Олександрівна Пилипчук, яку представник «Укрсільгосптехніки» Микола Софронівч Пилипчук так офіційно іменує у своїх листах «громадянкою», доводиться йому рідною мамою. Вона його молоком своїм материнським вигодувала, у світ широкий вивела, а тепер, як бачите, така шана. Це, по-перше. А, по-друге, де це бачено, де це чувано, щоб рідний синочок, при такій зарплаті і при такому становищі, кидав напризволяще свою одиноку стареньку маму, та ще на інших скаржився, що вони, мовляв, не піклуються про її побут.

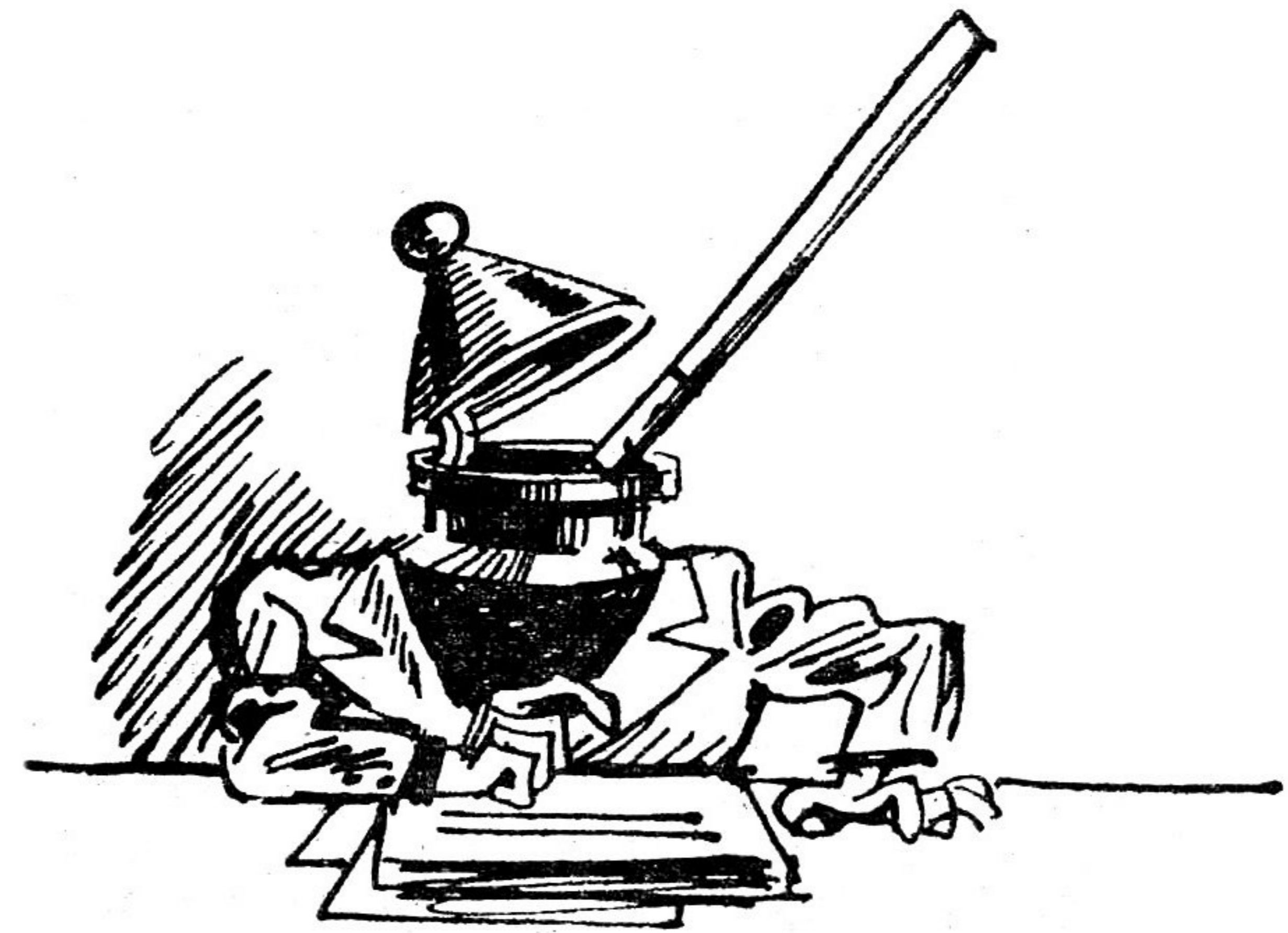
До речі, про побут Ганни Олександрівни.

Хату їй відремонтовано, все зроблено, але при всьому тому не вистачає старенькій головного — тепла синівської ласки й людського догляду. А, по-третє, я б такого синочка взяла б та...

Але далі я не буду цитувати товаришки Леонтієвої. Все опущене мною, вона вам сама скаже при особистій зустрічі в селі Мшанець. Може, вам ще раз випаде «проездом заезжать» туди.

Отакі-то дива-дивнії бувають на світі, гр. Пилипчук.

Так що не гнівайтесь, що не міг звернутися інтимніше. Як кажуть у вашому рідному Мшанці — яке — «здрасуті», таке й «до свідання».





Лист у Ставищенський район Київської області.  
Голові колгоспу «Прапор комунізму»  
О. М. КОСТЮКУ персонально адресується.

Мое вам вітання-шанування, Олексію Мусійовичу!

Часом сам себе так ловко підведеш під монастир, що потім тиждень чухаєшся навіть там, де й не свербить. І головне — ремствувати нема на кого. Сам же винен!

Так оце трапилося і зі мною. Заходить до мене один шановний письменник, наш-таки брат-гуморист, і ще з порога бадьоро каламбурить:

— Підвищимо у новому році нашу перцездатність і ще дужче вдаримо сміхом по огріхах!

— Обома руками, — кажу, — голосую за твою, брат, ділову пропозицію, бо в цьому році «Перець» має вже півторамільйонний тираж, і висока «перцездатність» тепер справді для нас — завдання номер перший.

— От і розкішно! Значить, приймайте мій новорічний вагомий внесок!

Брат-гуморист енергійним жестом відкриває тов-

стий портфель-валізу й дістає з його чрева тонкий рукопис.

— Приніс гумореску «Ой посіяв козак гречку на дубочку на вершечку». Коротко, стисло, але з перцем і з серцем.

— То добре, — кажу, що з перцем, добре, що стисло, стислість — сестра таланту, от коли ще й тема актуальна, тоді вважай, брат, що ти на коні.

— За тему можеш не турбуватись, — відповідає брат-гуморист. — Тема злободенна — про голову колгоспу окозамилювача.

Од цього повідомлення за пазухою в мене щось заворушилося і забігало, наче хтось мишу туди впустив. І рукопис я взяв з його рук, здається, так, як бере з клітки облізлу мишу бридлива студентка-медичка на першому семінарі з анатомії... Я не сказав брату-гумористу, що ця тема вже встигла відростити собі довжелезну бороду, що вона жована й пережована, що надаремне він тратив талант, папір і чорнило, але він інтуїтивно, мабуть, відчув, що на його «козака-гречкосія» очікує попереду щось лихе.

— А чого це в тебе вигляд такий, ніби я тобі не гумореску приніс, а банку скорпіонів?

— Не звертай, — кажу, — уваги. У мене підвищена кислотність, і я сьогодні погано себе почуваю. Заходь завтра, поговоримо.

Того ж дня я прочитав гумореску. Написано гостро, весело і навіть майстерно. Але тема, тема! Господи, вона стара й відома, як закон Архімеда. Голова середняцького колгоспу Оникій Козак захотів прославитись високими врожайями, правда, не гречки, а цукрових буряків. Прославитись на весь

район, на всю область, а може, й на всю Україну. Метод вирощення високого врожаю, обраний Оникієм Козаком, був простий, але оригінальний. Він не вимагав ні додаткових добрив, ні ретельного обробітку, ні зайвого клопоту.

— Посіємо весною 380 га буряків, — казав по секрету членам правління Оникій Козак, — а в район повідомимо, що посіяли 350 га, тридцять гектарів з яких піде на корм худобі. Кумекаєте? А восени весь бурячок вивеземо на завод. Як добре вродиться, уявляєте, по скільки-то центнерів з гектара вийде. Всі тільки ахнуть! А там і грошова премія за рекордний врожай буряків попре он яка, а там, дивись, і в газетах розпишуть, рівняйтесь, мовляв, на колгосп, де головою Оникій Козак, а там, дивись, і портрет мій на районній дошці маяків почеплять.

— Не знаю, як буде з портретом, — несміливо заперечив головний бухгалтер Чубенко, — але оригінал так може загриміти, що луна по всій республіці піде. Ще й в газетах, дивись, розпишуть, тільки не з того боку. Дивіться, Оникію Семеновичу, але я б не радив. Пронюхає хтось — не обберемося біди.

Коллективно довели головбухові, що не такий чорт страшний, як його малюють, і він здався. А восени все вийшло так, як і було задумано Оникієм Козаком.

Старе? Старе! Чуване? Чуване й перечуване! В такому розрізі я й відповів авторові.

— Що — боїшся керівництво чіпать? Гострих кутів уникаєш? — сердито й злорадно кинув мені брат-гуморист. — Значить, «Я — за смех, но нам нужны подобрае Щедрины и такие Гоголи, чтобы нас не трогали?.. Так виходить?»

— Юпітер, ти сердишся — значить, ти неправ! Ти переспівуєш старі, набридлі мотиви. Твій Оникій — це пройдений етап. Нема тепер таких Оникіїв і ґрунту, на якому вони виростали, — теж уже нема. Не ті тепер часи, і такого Оникія тепер удень з свічкою не знайдеш.

— Кажеш — не знайду?

— Кажу — не знайдеш!

— Ти в цьому переконаний?

— Навіть більше, ніж переконаний. І давай домовимось так. Якщо ти мені знайдеш серед нинішніх голів колгоспів бодай одного okozамилювача, я публічно попрошу в тебе пробачення, а твоя гумореска буде опублікована в наступному номері. Згода?

— Так записуй адресу: Київська область, Ставищенський район, село Винарівка. Голова колгоспу Костюк Олексій Мусійович. Сам там був, сам все перевіряв. Тільки прізвища дійових осіб поміняв. Можеш послати свого представника й ще раз перевірити.

Ну, а що було далі — ви вже знаєте, Олексію Мусійовичу. Приїздив до вас наш кореспондент, все ретельно перевірів і прислав, на превеликий мій жаль, телеграму: «Ой, посіяв козак гречку» можна друкувати. Крім бурякової афери, виявив чимало коників ще й у тваринництві та городництві».

Самі добре розумієте, — довелося червоніти, кліпати очима й просити ласкаво «пардону» у свого ж таки брата-гумориста.

А ви слідкуйте, як кажуть, за пресою. Об чім поспішаю сповістити цим листом.



## ЛИСТ ЦАПА СТЬОПКИ ДО КОЗИ ГОПКИ

Голова колгоспу ім. Карла Маркса Галицького району Івано-Франківської області Б. М. Парандій убив з дрібнокаліберної гвинтівки дві свійські кози, що паслися на старому колгоспному кукурудзищі.

Ф а к т.

Кізонько моя люба! Гопочко моя мила!

Пишу тобі, сестро, а в самого шерсть настовбурчилась, ніжки дрижать, ріжки тремтять, а ув очах він стоїть — Богдан Парандій з малопулькою в руках. Стоїть, іророва душа, очі йому горять, з цівки малопульки синій димок струмує, а він регочеться на все поле і приказує:

— А що, вонюче плем'я, доскакалося? Ха-ха-ха! Усіх переб'ю! До останнього паршивого хвоста перенишу! Ха-ха-ха!

Віриш, Гопочко, віриш, сестро моя рогатенька, — цей диявольський сміх і досі в ушах моїх лящить,

а хижий блиск Парандієвих очей і ногами мені ввижається. Пам'ятаєш, коли ми були ще малими козенятами, колгоспний бугай «Махно» на роги мене якось здуру підхопив і мало душу з мене не витряс? Мені весь час здавалося, що це був найстрашніший день у моєму житті. Я тоді мало заїкою не зробився. Але тепер я тобі можу сказати, що то була дитяча забава, веселий жарт бугая у порівнянні з тим, що довелося пережити мені недавно на колгоспному кукурудзищі.

Але дозволь, я опишу тобі все по порядку. Якось рано-вранці випустила мене господиня з хлівчика на подвір'я, а тут якраз жінка нашого колгоспного коваля Глобина на пасовисько свою «Маньку» жене. Пам'ятаєш — така симпатична безрога блондиночка, що ми, козли, не раз баталії з-за неї вчиняли.

Ну, як водиться між людьми — «Слава Ісусу» — вітається ковалиха. «Навіки слава» — одказує моя господиня. «Куди це ви свою «Маньку» так рано женете?»

— Та попасу отам за селом, на старому кукурудзищі.

— Так, може, і мого старого придурка в компанію візьмете. Хай там з вашою «Манькою» попасеться.

— А чого, — каже ковалиха, — вигоньте, то й Маньці веселіше буде.

По дорозі ще одна коза до нас пристала — ряба Івана Неживого «Сонька», що колись ти ще дівувала з нею. Кози йдуть попереду, я за ними, а за мною ковалиха з дубчиком у руках. Кози собі про щось весело мекають, а я пантрую по боках, щоб

якийсь собацюра не вискочив із-за воріт та не перестрашив, бува, кізок.

Так і до кукурудзища дотьопали. Ковалиха простелила свитку, сіла і за в'язання взялася, а ми собі пасемось. Пасовисько на старому кукурудзищі, сама знаєш, — не Ріо-де-Жанейро, — але дещо вхопити можна. То пожовклий кукурудзяний листок попадеться, то бур'янцю вщипнеш, то якогось завалюючого качана знайдеш. Жиру, звичайно, на такій паші не нагуляєш, але й з голоду не пропадеш. Словом, миритися можна. «Манька» з «Сонькою» навіть ігрища почали затівати, мене в це діло втравити пробували, але настрої у мене був, — прямо тобі скажу, — невеселий. Не знаю й чому. Може, тому, що господиня з доброго дива старим придурком мене при «Маньці» обізвала, а може, і справді, як ото тепер вчені доводять, — душа якісь нерозгадані біотоки має і на віддалі нещастя вчуває. Так це чи не так, але не встигли ми й попастися, як слід, аж тут де не візьмись — він женеться — голова нашого колгоспу Богдан Парандій. В руках у нього гвинтівка-малопулька, очі йому горять, мов чабанські ватри вночі, а з ротяки вилітають такі слова, що я тобі й писати соромлюсь, — не дай боже, прочитають твої козенятка, то ще подумують, що їх вуйко Стьопка на старості років хамлюгою став.

Підбіг Парандій до «Маньки» і давай у неї з малопульки націлюватись. Я так і закам'янів на місці. Ну, бачу, зовсім чоловік зварював. Аж тут чую «лусь», а «Манька» тільки — мельк і готова! Навіть хвостиком не тріпнула.

Ковалиха в крик:



— Що ж ви, Богдане, робите, нащо тварину безневинну губите!

А він як заребочеться, так, повіриш, мене ніби морозом обдало.

— Ха-ха-ха-ха! Усіх переб'ю! До останнього паршивого хвоста дрібновласницьку вонь перенищу!

І, повіриш, сестро моя рогатенька, вже в «Соньку», регочучи, цілиться. Знову чую — лусь! — а «Сонька» — мельк і ніжками дригає. Але згарячу

схопилася і давай круги робити. Кров з неї цівкою б'є, а вона кружляє бідна та все «ме-е-е!» та все «бе-е-е!»

А перелякана ковалиха вся пополотніла і вже ні «ме», ні «бе» не може сказати. Тільки руками об поли б'є і стогне. Бачу — непереливки, голова знову в «Соньку» цілиться. Постріл — і «Сонька» впала, як підрізана билинка. Бачу — кінець світу наступає, зараз і до мене добереться, а з місця рушити не можу. Ноги наче задерев'яніли. Коли тут в ковалихи, на моє щастя, знову голос прорізався:

— Ой, Богданчику, — кричить, — ой, розбійнику, що ж ти накоїв! Нащо ти худібку повбивав?

Він тоді до ковалихи:

— Мовчи, стара відьма, бо й тебе зараз рішу!

Не знаю, сестрице, де в мене та сила взялася, але як тільки Парандій навів малопульку на ковалиху, мене ніби щось підкинуло. Як рвонув я з усіх чотирьох, так тільки курява за мною стала.

Парандій і по мені двічі стрельнув, але кулі просвистіли збоку, а я вскочив у яроч і що духу погнався в село.

Тепер і їсти не можу, і пити не п'ю, все Парандій мені ув очах стоїть, і сміх його сатанинський ув ушах мені лящить.

Може, на ваш куток ще не дійшла ця жахлива новина, то знай — нема вже білявочки «Маньки», нема вже й рябенької «Соньки»... Парандій їх порішив.

Тож начувайся, сестрице моя рогатенька, і козенят своїх бережи. Як zobачиш де Богдана Парандія, то одразу кричи:

— Кози, кози, додому — Парандій за горою! На нашому кутку ми так тільки й спасаємось.

А Парандій, кажуть, так заповзявся усіх нас пербити, бо за «Маньку» й за «Соньку» нічого йому не було.

Бережися, дорога Гопка!

Цілую тебе в ріжки.

Твій брат Стьопка.

\* \* \*

У листі цапа Стьопки є одна неточність. Він пише, що Богданові Парандієві за вбивство «Маньки» й «Соньки» нічого не було. Це не так. По-перше, в районі на нього кріпко насварилися. По-друге, йому роз'яснили, що Олександр Македонський теж кіз не любив, але з малопульки по них не пуляв.

І хопить з нього. Подумаєш — кіз перестріляв! От коб він у ковалиху пульнув, то — інша річ. Всипали б тоді йому по саму зав'язку!!!

Засвідчую своїм підписом!

Федір МАКІВЧУК.





## ПОЧУТЕ НА ЛЬВІВЩИНІ

У західних областях України до 1939 року був узаконений середньоевропейський час. Різниця між московським — 2 години. Коли в нас, скажімо, 10 годин ранку, — там була тільки восьма. Дехто й досі його дотримується, але дуже оригінально.

— Ганнусю, а чого це ти так пізно на роботу йдеш?

— Та чого це пізно? За нашим часом тільки осьма година ранку.

— Ганнусю, а чого це ти так рано з роботи йдеш?

— Та чого це рано? За московським часом уже сема година вечора.

## ЧИ Є ТУТ РИБА?



На світанку підїжджаємо до незнайомого придністровського озера. Якийсь ранній дідок уже пасе на березі корову. Питаємо:

— Дідусю, в цьому озері є риба?

— А де б вона мала дітися!

Просиділи над вудочками до обіду, але ні кльову, ні півкльову. Знову питаємо:

— Дідусю, чому ж воно не клює? Може, тут риби немає?

— А де б вона тут взялася!

## ЛЮБОВ З ПЕРШОГО ПОГЛЯДУ

Молода прийшла з загсу. Сумна-пресумна. Вона нагадувала образ Варвари-великомучениці у найтяжчу мить своїх страждань. Навіть не вірилось, що на весіллі люди можуть бути такими пригніченими.



— Чого це в тебе такий настрій, наче ти не на весіллі, а на власних похоронах? — Спитала молоду подружка.

Молода важко зітхнула.

— Я не знала, що він такий лисий...

— Тю, а куди ж ти раніш дивилася?

— Коли ми зустрілися, він був у шляпі...

## ПРОСТІШЕ ПРОСТОГО



— Ти мені скажи, як це оте бюро прогнозів так ловко погоду вгадує? За місяць наперед вони тобі точно передбачать, де буде дощ, де буде спека, де буде холодно.

— От сказав! А ти думаєш, що в тому бюро люди газет не читають,





## НАЛИЙТЕ ЩЕ Й БАБІ

Після охоти обідаємо в хаті старого сільського мисливця Омелька Пахомовича.

Ну самі знаєте, що мисливські обіди не завжди чаєм обходяться. Після першої стопки коньяку Омелько Пахомович якось зневажливо скривився.

— Що, не смакує? — питаю.

— Та нічого напій, тільки чого він так сильно канахветами одгонить?

Після другої стопки Омелько Пахомович питає:

— А горілки у вас немає?

— Горілки, кажу, нема, є спирт. — Вип'єте?

— А чого ж. Тільки налийте отой тонкий стакан, бо мені лікарі не совітують багато жидкості вживати.

Я дістав з рюкзака флягу й налив йому стакан ректифікату. Омелько Пахомович випив і онімів. А коли йому одпустило трохи дух, нахилився до мене по-змовницькому й шепнув на вухо:

— Налийте ще й моїй бабі стакан. Може, бісовій торохтьолці хоть на годину заціпить.

## ЧИ МАЄ СОВІСТЬ ЗУБИ?

Ми часто кажемо: «Його совість гризе». «Його заїдає совість»...

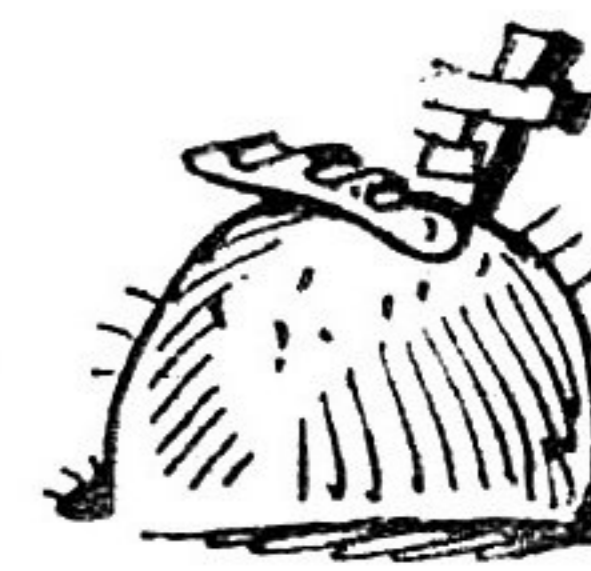
Ви собі уявляєте, що було б, коли б совість справді зуби мала?

Запевняю вас, що ми давно вже поховали б багатьох своїх найближчих друзів.



## ЕПІТАФІЯ НЕНАЖЕРІ

Люди їдять для того,  
щоб жити.  
Він жив для того,  
щоб їсти.



## «ПАРУБКИ» НА ПЛЯЖІ

— А-а, Петре Филимоновичу, скільки літ, скільки зим! Доброго здоровля!

— Що каєте?

— Кажу — доброго здоровля.

— А, здоровля. На здоровля поки не жалуюсь. Здоровля ще як у парубка.

— Еге, еге, правду каєте. Попарубкували ми здорово. Хіба тепер так парубкують!

— А ви ще працюєте?

— Що каєте?

— Кажу — ви ще працюєте?

— Ні, ні, я ще працюю.

— А склероз не заважає?

— Що каєте?

— Кажу — склероз роботі не заважає?

— А-а, склероз, каєте? Я про нього забуваю. А ви, Оверкію Федоровичу, вже на пенсії?

— Що каєте?

— Питаю — ви вже на пенсії?

— Ні, ні, я вже на пенсії.

Взаємно поінформувавшись отак, Петро Филимонович з Оверкієм Федоровичем подріботили до річки купати свої бувші парубоцькі статури.



## МІШКІВ ХВАТИТЬ...

(Розповідь молодого геолога)

Пізнього осіннього вечора ми попросились до одного лісника на ночівлю.

— А де ж я вас покладу, голубчики, — сплеснула руками лісничиха, — коли вас аж п'ятеро?

— Не хвилюйтеся, — кажемо лісничисі, — ми будемо в мішках спати.

— А-а, в мішках? Ну то ще якось влаштуєтесь. Мішки в нас є. Правда, вони з-під картоплі, але ніч переспати можна.

## ПОПУЛЯРНІСТЬ

— А вас, Семене Петровичу, навіть у Вінниці знають.

— А де мене, браток, не знають? Мене, браток, скрозь знають. А що там вінничани про мене говорять доброго?

— Та всі питають: а де тепер ота балда працює?

